

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

VIII. Constitutionibus regiis confirmatæ istæ appellationes in caussis ecclesiasticis; & præscriptus modus quidam, ne iudices regij ea auctoritate abutantur. Si agatur de correctione Clericorum, ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

xamen audiri, neque vidi, nisi semel, quod super meritishujusmodi causarum appellationum fuerit pronuntiatam; sed duntaxat vel appellationes annullari, aut quod appellantes non erant ut appellantes recipiendi, quia a iudice spiritali non est ad secularem iudicem appellandum. Sanè fatendum est pleraque ab Auferio laudata testimonia longius esse petita; quamvis aliqua huic disceptationi inservire possint. Præcipuum autem illud in quo causæ fundamentum ponebant, tractum è Concilio Toletano, quo cavetur Regi denuntiandam esse dissipationem bonorum ecclesiasticorum quæ fit à Metropolitano Episcopo, ut eam fieri vetet, non adeo urget ac prima fronte videtur; quia res ecclesiasticæ jure illo veteri & jurisdictioni ecclesiasticæ & regis suberant, ut alibi dicitur. In hac autem specie loquimur de judiciis quæ redduntur in causâ ecclesiastica; quæ ad jurisdictionem secularem referri non potest, nisi ratione abusus. Quare non mirandum est si Rebuffus, qui sola hæc testimonia expendit, iniquius se gerat erga istas appellationes, quas nimis angustis finibus coercet, scilicet iis casibus in quibus Rex jurisdictionem habet delegatam à Papa vel à Canone, ut in tuenda fide, vel Ecclesiâ, si oppugnetur, & in casibus à jure expressis.

VII. Duo itaque remedia, ut dixi, accommodata erant ad retinendam canonum & decretorum executionem, scilicet rescripta ob Pragmaticam infractam data, & appellationes ab abusu. Alia formula utebantur, si secularis jurisdictioni invaderetur ab ecclesiastica, scilicet mandatis quibus invasio prohibebatur sub multæ comminatione: quorum meminere Ioannes Galli, Mafuerius, Petrus Iacobi, & Benedictus, antiquiores Pragmatici. *Nec refert, inquit Benedictus, an via appellationis, recursus, aut simplicis querelæ fuerit Rex pro tali aut simili excessu aditus, quoniam in sua Curia forma non curatur.* Publicatis Concordatis, satius esse visum est omnia illa remedia unicâ formulâ complecti, appellationis ab abusu; ea præcipue de causâ, quod regis constitutionibus Ludovici XII. & deinde Francisci præcisa erat & abolita nullitatis ratio apud tribunalia iudicum, etiam in causis civilibus, & omnia adversus sententias auxilia ad appellationis solennia erant redacta. Itaque hodie & custodia canonum & auctoritas legum his appellationibus velut nervis rotinentur: quæ locum habent, cum decreta Conciliorum & Consuetudines receptæ infringuntur, vel cum jurisdictione seculari ab ecclesiastica læditur; aut vice versa, cum secularis ecclesiasticam usurpat. Quod his

verbis effertur solet à Pragmaticis: Cum violantur Decreta, Constitutiones regie, & Libertates Ecclesiæ Gallicane. Quibus plerique Curiarum Placita adjungunt. Sed non est quod speciem distinctam à reliquis tribus in Curiarum arrestis constituamus; quæ ut valida sint, ad unum ex illis articulis referri debent, alioqui, Clero conquerente, rescindi possunt. Olim quidem, si quid à Romana curia receptis canonibus contrarium emanaret, nunc solo dissensu Ecclesiæ Gallicanae jus suum servabat, nunc regiam opem implorabat. Sed hodie infrequentia synodorum id effectum est ut in sola regia tuitione & patrocinio Libertas Ecclesiæ Gallicanæ constituta sit; ipso etiam Romano Pontifice hoc præsidium approbante, ut antè diximus. Si quis excipiat indulgam fuisse tantum Regibus nostris Concordatorum protectionem, non ceterorum canonum, illud quidem non inviti concedemus, conceptis verbis eam solum curam illis creditam fuisse; sed ex præsumpta mente Summi Pontificis semper Gallicanæ Ecclesiæ persuasum fuit in ceteris etiam articulis eam tuitionem extraordinariam, quæ in Gallia ante Concordatorum publicationem vigeat, à Summis Pontificibus tacite fuisse concessam; cum in rebus majoris persæpe momenti, quæ Concordatis continentur, præsidium regium ad decreta custodienda impendi gratissimum habuerint. Quæ Summorum Pontificum consensio inde etiam probari potest, quod ab aliquot seculis cum appellationum istarum usus frequentetur in Gallia, (non invitis Episcopis, qui modum quandam illis præscribi, non autem rem ipsam aboleri aliquoties postularunt) à Romana curia nihil profectum sit quo ingratam sibi esse fori tritum illam significaret. Quanta verò sit hujus tolerantia & economiæ auctoritas abundè diximus libro tertio.

VIII. Quare juris sui conscius Franciscus primus, ecclesiasticæ jurisdictionis conservandæ studio, constitutione lata anno MDXXIX. modum præscripsit quem magistratus in his appellationibus disceptandis sequerentur, ne latius vagarentur extra fines, ut antea fieri solebat. Constitutione illa duæ species continentur, in quibus locum esse appellationibus istis dubitari non potest in Gallia; scilicet cum jurisdictione ecclesiastica abutitur potestate sibi concessâ erga Clericos, tum in morum censura, tum in actionibus merè personalibus, vel etiam cum realium actionum cognitionem suscipit. Primo casu, si de emendatione Presbyterorum aut ceterorum Clericorum vel de actione merè personali agatur, cui nihil reale

Est. Folia vel notitia. 15. q. 17.

Relatus in Commo. Conclit. Tractatu de appellationibus ab abusu.

Vide fecerunt Professionem Mar. ca. 7. 17.

Benedictus in cap. 3. q. 1. 1. 49.

Constitutio anni 1529. art. 1.

C. 1. specialis de appellationibus.

Constit. an. 1577.
art. 5. Blef. art. 39.

fit admixtum, appellatione non suspendi iudicatum, sed iudicium ad Curias regni supremas devolvi tantum decernit; secus autem in actione reali. Id haustum videtur à Concilio Lateranensi, quod Episcoporum jurisdictionem Clericos corrigentium, appellationibus non impediendam censuit. Hæc constitutio pluribus edictis deinceps confirmata est, eo casu quo de morum censura agitur, omissa mentione actionis personalis, tum à Carolo IX. Henrico III. Henrico IV. tum ab invictissimo Rege Ludovico XIII. Imò verò ex edicto lato anno MDCXII. patet à Concilij provincialis decretis & Episcoporum mandatis, quæ præcias visitando dederint, in iis quæ officia divina, disciplinam ecclesiasticam, vel morum correctionem pertinent, Curias supremas sub titulo abusus provocari posse. Attamen ne Clerici hoc remedio impunitatem scelerum potius quærerent quam legitimum adversus vim auxilium, duplici multa, si lite cadant, castigandos esse constitutionibus sancitum est. Quin etiam ne magistratus sua auctoritate abuterentur, vetitum est Curias supremis ne reos carceribus emittant, vel absolvendos ad cautelam pronuntient, antequàm discussis criminum elogiis, quid decernendum sit, accuratè perspiciant. Et ut dignitati Episcoporum & Vicariorum prospiciatur, severè cautum est ne in posterum se iudicio sistere cogantur, cum lis de iudicari abusu instituitur.

CAPVT XX.

Synopsis.

I. An sit locus his appellationibus, quibuscunque canonibus violatis, & quocunque modo violentur. Prima regula, in causis merè spiritualibus, & in Sacramentorum administratione, has appellationes non suscipi. Secunda, canones & decreta constitutionibus regis recepta specialiter & confirmata, seu antiqua sint, seu recentiora, si violentur, dare eum locum his appellationibus; quemadmodum etiam si recepta consuetudines & libertates ecclesiastica infringantur. Non appellatur à rescriptis Papa, sed ab eorum executione; à iudiciis autem Episcoporum appellatur.

II. Index secularis de abusu tantum pronuntiare debet, non autem de lite principali. Deinde admitti tantum debet hac appellatio in apertissima canonum violatione, non autem in dubia.

III. Ratio harum regularum; quia non nisi cogente necessitate iudex secularis in has cognitiones excurret; tum ut scandala amoveat; tum ut per machinationem oppressis Clericis subveniat. His casibus, iure defensionis licet Principi res istas attingere, ex sententia Theologorum huius ævi.

IV. Usus fori videri contrarium his regulis, cum statim appellatur ab Episcoporum interlocutionibus, non expectata Metropolitanæ vel Summi Pontificis cog-

nitione. Concilio quoque Francofordiensi, & Novellæ Iustiniæ, quæ post ultimum ecclesiasticum iudicium has querelas Regis cognitioni reservant. Nova constitutio regia propediem edenda, ut consulatur sacerdotio & imperio.

V. Si Episcopi de invasa jurisdictione ecclesiastica querantur, Curiarum placita à Regis Consistorio rescinduntur. Quod olim inductum usu, tandem Edicto confirmatum est.

VI. De altera appellationis specie, quando constitutiones regia læduntur. Quæ aut canones confirmant, (de quibus dictum) aut de beneficiis decernunt, (quæ de re dicitur alibi) aut de ordine litium instituuntur. Iis regi debent ecclesiastica iudicia, si hoc à Principe cautum fuerit. Quod probatur ex Concilio Constantinopolitano sub Flaviano, Principemque earum legum veniam Clericis facere posse in iudicio canonico. Id probatur etiam ex Concilio Africano, quod accusatores & testes non admittit quos publicæ leges repellunt. Nisi suam injuriam prosequantur. Idem constitutum in Synodo Secunda, quæ docet jus suum in causis privatis, etiam hereticis tribuendum adversus Episcopos.

VII. Sententia reddita in iudiciis ecclesiasticis adversus ordinem prescriptum à legibus erant nulla, ex Gregorio Magno. Ordo iudiciorum à legibus & canonicis petebatur in Gallia, ex Hincmaro. Superioribus seculis, à Decretalibus prescriptus iudiciorum civilium & ecclesiasticorum ordo. Hanc partem ad curiam suam Reges nostri tandem revocarunt.

I. **Q**UOTIDIE autem queritur an appellationes istæ canonum omnium violationem ulciscantur, an verò certis quibusdam speciebus auctoritas illa restricta sit. Quod dupliciter accipi potest; nempe an omnia decreta inviolata præstentur, vel tantum aliqua. Deinde an quæcunque decretorum corruptio det locum istis appellationibus, an certum quoddam genus violationis. Hoc primò observandum est, edicto lato anno MDCXIX. de causis merè spiritualibus & de Sacramentorum administratione cognitionem prohibitam esse Curias supremis, eriam harum appellationum prætextu. Deinde in universum dicere licet, canones illos qui constitutionibus regis vim legum in Gallia receperunt, à contemptu & corruptione per Regem ejusque Curiam olim vindicari solitos. Capitularia Regum Clericos & laicos canonibus contumaces pœnis indictis percellabant, & ab Episcopis eorum executionem præfractè exigebant. Postea cum Decretorum & canonum faciliorem derogationem Romani Pontifices induxissent, Ecclesia Gallicana Regibus nostris huic inclinationi conniventibus, eò tandem ventum est, ut certorum canonum restaurationem, qui beneficiorum collationes causarumque iudicia respiciebant, Edictis suis Reges nostri de consensu Ecclesie Gallicanæ decreverint, quorum vis deinde Concordatis inserta est; quæ si contingat infringi,